

Mesura de Govern

PROCÉS PARTICIPATIU DEL PROGRAMA D'ACTUACIÓ MUNICIPAL (PAM) I DELS PROGRAMES D'ACTUACIÓ DELS DISTRICTES (PAD) 2008-2011

Ajuntament de Barcelona

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

L'aprovació del Programa d'Actuació Municipal (PAM) i de cadascun dels 10 Programes d'actuació dels Districtes (PAD) és el moment culminant d'un ampli procés de debat on es defineix el full de ruta de l'Ajuntament fins a final del mandat.

Tot just hem deixat enrera un mandat que va ser el primer, des de l'inici dels Ajuntaments democràtics, en desenvolupar el PAM de manera participativa. Aquest procés va comptar amb la participació dels ciutadans a títol individual i amb les entitats, a través diversos òrgans, mecanismes i processos de participació tant de ciutat com de districtes, amb l'objectiu de desenvolupar un ampli procés d'implicació de tots i totes en la confecció del principal document marc que elabora tot municipi en el mesos següents a la seva constitució.

Fruit del bon resultat d'aquell procés, per la participació de moltes de persones i entitats i també per la qualitat dels documents finals, cal ara iniciar-ne un de nou, amb l'experiència acumulada i amb la il·lusió d'un nou mandat per endavant.

Per això caldrà posar els recursos necessaris per implicar, en un moment de baixa participació del ciutadà en la cosa pública, als barcelonins i barcelonines en el debat estratègic de la ciutat. El PAM es confecciona per la suma d'il·lusions col·lectives i aquestes cal debatre-les i consensuar-les amb tots aquells que fan Barcelona. En un moment de d'escassa implicació ciutadana és probablement el millor moment per definir una nova governança a la ciutat, i és responsabilitat del govern donar l'impuls necessari.

La participació ciutadana és un element que conjuntament amb la transparència i la corresponsabilitat faran del bon govern un signe d'identitat del mandat que ara comença a Barcelona. L'elaboració del PAM i dels PAD serà un primer exemple.

Aquesta mesura de govern vol fixar els elements essencials per a la confecció participativa del PAM i dels PAD. La normativa municipal regula un mínim comú denominador, però el procés participatiu que tot ara s'inicia serà divers com ho és la ciutat en els seus 73 Barris, espais bàsics de participació.

Un procés, el de l'elaboració participativa del PAM i dels PAD 2008-2011, que ha de comptar amb la implicació de tothom: ciutadans, entitats, treballadors públics i representants municipals. Un procés que sota l'impuls del govern definirà els propers 4 anys a casa nostra.

MESURA DE GOVERN

1. Definició

A partir del document inicial elaborat per la Comissió de Govern, es confeccionarà el Programa d'Actuació Municipal (P.A.M.) de l'Ajuntament de Barcelona per al període 2008-2011. Les comissions de govern dels Districtes preparen també un document inicial per als Programes d'Actuació de Districte (P.A.D) El PAM i els PAD seran resultat d'un ampli procés participatiu d'àmbit de ciutat, i d'un d'específic a cada Districte, que permetrà a tots els ciutadans i ciutadanes i als agents tècnics, polítics i socials, participar, a títol individual i/o a través d'organitzacions, del debat estratègic de la ciutat per al mandat 2008-2011.

El document inicial de PAM s'estructurarà a partir d'un anàlisi actual de ciutat que permetrà dibuixar els 5 grans eixos estratègics de ciutat i 10 més específics. El resultat del procés de participació permetrà, en el document final, incorporar les accions més concretes que configuraran la totalitat del PAM.

2. Marc Jurídic

El Reglament Orgànic Municipal (R.O.M.) regula en els articles 119 i següents el desenvolupament administratiu per a la elaboració i aprovació del PAM i també dels PAD. Serà doncs, l'aplicació preceptiva del ROM, el que ens indicarà el camí per desenvolupar tot el procés.

Art. 119 "El Programa d'Actuació Municipal (P.A.M.) és l'instrument de planificació de l'activitat de cada mandat"

Art. 120 "El PAM té naturalesa de directriu i, com a tal, haurà de ser observat pel que fa a les seves finalitats i objectius per tots els òrgans municipals. S'han d'ajustar al PAM, quan existeixi, el Pressupost General, el Pla d'inversions i el Programa Financer. Aquests documents hauran de motivar la coherència de les seves determinacions respecte del PA."

Art.122 "El Programa d'actuació dels districtes té per objecte la formulació de l'estat de necessitats inversores dels Districtes per part del seu respectiu Consell /.../

Així també les Normes Reguladores de Funcionament dels Districtes (NRFD) i de cadascun dels Reglaments Interns de Funcionament, i les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana (NRPC), preveuen en diversos òrgans i mecanismes de participació per als grans processos de ciutat o de districte i que aplicarem en la confecció del P.A.M. i els P.A.D 2008-2011.

Ens podem fixar en els articles 10.3, 28.2 o 41 de les Normes Reguladores de Funcionament dels Districtes o els articles 3, 5, 18, 22.1,

23 i 24.3 de les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana per citar-ne alguns de destacats.

Art.22 NRPC

Sens perjudici del que s'estableix en l'article 26.3 de les presents Normes, per a l'aprovació dels projectes urbanístics de gran envergadura o d'especial transcendència, en els plans temàtics o sectorials que afecten el conjunt de la ciutadania i les disposicions municipals d'especial rellevància ciutadana i sobretot en els plans d'actuació municipal, s'han d'impulsar de manera preceptiva processos de participació que seran recollits en les «memòries participatives». Per als grans temes de caire específicament sectorial s'han d'utilitzar els «informes participatius». Aquestes memòries i aquests informes participatius s'han d'incloure dins dels expedients administratius corresponents./.../

Art 23 NRPC

Les fases dels processos de participació són:

- a) *Fase d'informació i comunicació: s'informa el conjunt de la ciutadania afectada i se li comunica, a través dels mecanismes que es considerin més adequats, el contingut de la participació.*
- b) *Fase d'aportacions ciutadanes: la ciutadania i les associacions poden formular les aportacions que creguin convenients. L'Ajuntament posa a la seva disposició els canals i els mecanismes participatius que es creguin més pertinents segons els casos.*
- c) *Fase de devolució: l'Ajuntament dóna resposta a les aportacions ciutadanes a través dels canals i els mecanismes de participació que s'hagin establert. Aquest posicionament municipal no es pot recórrer de manera independent de l'acte definitiu en què es formalitzi la decisió municipal dictada per l'òrgan competent.*

Art 24.3 NRPC

El procés de participació culminarà amb una audiència pública que farà una síntesi del procés. L'acta de l'Audiència i del procés participatiu constituirà la memòria participativa, que serà traslladada als òrgans de govern de l'Ajuntament o districte per a la seva incorporació a l'expedient administratiu d'aprovació corresponent.

Per altra banda caldrà recórrer també a la normativa municipal que desenvolupa el funcionament del Consell de Ciutat i dels Consells de Participació d'àmbit de ciutat i d'àmbit territorial per acabar de desenvolupar tot el marc jurídic.

3. El procés de participació

Per tal d'ordenar i desenvolupar el procés el dividirem en tres fases clarament diferenciades: una primera fase d'informació i comunicació, una segona prevista per a les aportacions ciutadanes i una darrera de devolució.

Cal recordar que el procés de participació es desenvoluparà en paral·lel al procés administratiu d'elaboració del PAM i dels PAD. El procediment administratiu reconeix els drets dels ciutadans d'intervenir en la confecció del PAM. La present mesura, i el procés que acompanya, desenvolupa els drets dels ciutadans i les ciutadanes i consolida un procediment administratiu amb un ampli debat sobre la ciutat.

3.1 Fase d'informació i comunicació

En aquesta primera fase desenvoluparem un ampli procés d'informació i comunicació que tindrà com objectius essencials:

- ⇒ Donar a conèixer el procés
- ⇒ Donar a conèixer el document inicial
- ⇒ Incentivar la participació

Centrarem el procés d'informació internament en el Consells per apropar-nos a les entitats i externament en la ciutadania a títol individual

El PAM i els PAD van dirigits a TOTA la ciutadania, es per això que el públic destinatari del procés són els ciutadans i les ciutadanes de Barcelona. Estructurarem el procés de participació en tres agents referencials per ordenar millors les accions.

- ⇒ Els ciutadans i ciutadanes a títol individual
- ⇒ La ciutadania organitzada
- ⇒ Els treballadors i treballadores municipals

Per tal de poder arribar als agents definits, donar a conèixer la importància del procés i incentivar la participació caldrà desplegar un campanya de comunicació d'àmbit de ciutat. Desenvoluparem la campanya en tots el canals d'àmbit intern i extern així com els mitjans de comunicació habituals però l'element essencial de tot aquest procés serà un espai web.

Internet s'ha convertit en els darrers anys en una de les principals eines de comunicació i relació que hi ha a la societat. També ho ha estat en l'àmbit municipal i Barcelona és un bon exemple. La democràcia participativa te en la e-democràcia un aliat que permet fer més fàcil i propera la participació, fins i tot a aquells que la practiquen de manera regular, però especialment còmoda és per aquells que per disponibilitat de temps o voluntat, poden trobar en una plana web un moment per a la reflexió i la participació.

Per això crearem un espai web especial.

⇒ És l'espai referencial de seguiment de tot el procés

www.bcn.cat

⇒ És la principal font d'informació

⇒ És la principal porta de participació per a la ciutadania a títol individual

Hem de destacar l'important paper que han de tenir en tot el procés els treballadors i treballadores municipals com actors i prescriptors del procés. En aquest sentit a l'espai web i el diversos mecanismes que s'impulsin es tindrà especial atenció al col·lectiu de treballadors/es de la casa.

Per tal de donar a conèixer el màxim tot el procés i aconseguir la implicació de la ciutadania caldrà desenvolupar diversos canals de comunicació

ACCIONS D'INFORMACIÓ I COMUNICACIÓ

• INTERNA

1. Seguiment del procés a Internet
2. Tramesa de la documentació a tots els secretaris/es de Consells
3. Tramesa de la documentació al Consell de Ciutat
4. Tramesa de la documentació a l'estructura executiva

• EXTERNA

1. Campanya de comunicació de ciutat
2. Web del procés
3. Especial Barcelona Informació
4. Informació contínua als mitjans de comunicació local amb especial incidència a BTV
5. Preceptius anuncis als diaris i publicacions oficials
6. Tramesa de documentació a través del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes
7. Els mitjans que desenvolupin els districtes, els sectors i els consells.
8. Un BAN de l'Alcalde

3.2 Fase d'aportacions ciutadanes

L'Ajuntament de Barcelona, impulsora del procés participatiu, és la responsable, un cop assegurada que la ciutadania tingui la informació necessària, de posar a disposició dels que vulguin participar els canals i mecanismes participatius que siguin necessaris en funció de l'espai participatiu de que es tracti, entenent com espai, un òrgan, un procés o una mecanisme determinat.

En aquest sentit definirem diversos canals i mecanismes per tal que els actors del procés puguin aportar les seves consideracions, opinions o propostes.

Malgrat tot no hem d'oblidar que el procés participatiu d'elaboració del PAM i dels PAD 2008-2011 es desenvolupa paral·lelament amb un procés administratiu i concretament en el període **d'informació pública**. És per això tant necessari destacar que a través del procediment habitual de **presentació d'al·legacions** a través de qualsevol registre municipal es poden fer també tot tipus d'aportacions al document inicial. La Memòria Participativa de tot el procés recollirà totes les aportacions realitzades i com s'han d'incloure en el document d'aprovació definitiva.

3.2.1 Ciutadans i ciutadanes a títol individual

Serà un comú denominador per tothom, ja ho hem comentat anteriorment, **l'espai web**. Aquest serà el principal canal d'informació i per tant també el principal espai per poder fer les aportacions que es considerin. Aquest serà el mitjà per excel·lència utilitzat per la ciutadania a títol individual.

Innovadora serà la creació d'un **Blog** on la ciutadania podrà anar aportant totes les seves opinions sobre els processos i on podrà realitzar també propostes concretes.

Conèixer la opinió del ciutadà sobre els grans eixos estratègics és bàsic. Per molt motius hi ha qui vol però no pot participar per motius de temps, laborals o d'accessibilitat, per exemple, a Internet. En aquest cas elaborarem una **butlleta**, que les famílies rebran a casa, on, responent a l'escrit, aquell que vulgui ens podrà fer a mans les seves opinions i propostes.

Els territoris desenvoluparan mecanismes diversos i posaran els seus òrgans de participació a disposició del procés. És per això que aquells **òrgans de participació** que són oberts a la ciutadania seran també espais de recollida d'aportacions a través de la dinàmica que s'establirà en cada cas. Podem destacar com exemples els **Consells Ciutadans** o els **Consells de Barris** en els Districtes que ja estiguin constituïts.

Els **Consells sectorials** són òrgans de participació formats per entitats i experts. Malgrat tot és potestat de la dinàmica de cada consell obrir altres canals per tal que la ciutadania que estigui interessada en determinats temes d'àmbit sectorial puguin fer les seves aportacions.

L'Audiència Pública és l'espai de culminant de tot procés de participació. La que es convocarà pel l'elaboració del PAM de ciutat serà el darrer espai on els ciutadans podran fer les seves aportacions per escrit i concretar-les presencialment.

El telèfon segueix sent un mitjà molt utilitzat pels ciutadans. Així doncs el telèfon d'informació municipal **O10** un altre canal més de comunicació permanent amb el ciutadà que donarà a conèixer el procés. Per altra banda el telèfon **900.226.226** serà l'espai destinat a recollir les propostes del ciutadans.

Els **SMS**, tant utilitzats en els dia a dia, és un mètode ràpid i eficaç per a rebre propostes o opinions de la ciutadania sobre la ciutat.

3.2.2 La ciutadania organitzada

Barcelona és reconeguda com a ciutat d'una alta participació associativa. Moltes de les 3.700 associacions inscrites al fitxer general d'entitats ciutadanes participen activament de a ciutat a través d'un consell sectorial, d'un grup de treball, d'una comissió de seguiment, d'un òrgan, d'un procés..... És, per això, que cal també definir atentament els canals que tindran les entitats per tal de poder fer les seves aportacions.

L'espai web, òbviament, també serà l'espai de referència per a les entitats.

Totes aquelles entitats que formen part d'un **consell sectorial** trobaran en ell el moment, i el procediment, per tal de fer les seves aportacions. Tots els consells sectorials determinaran a través del la seva comissió permanent quin serà el procediment i durada del procés en el marc del consell de participació i que s'ajusti al calendari global. L'Informe Participatiu final que l'incorporarem a la Memòria Participativa recollirà el procés de cada consell i el resultat de les aportacions. Cada consell es centrarà en la part del PAM que correspon en el seu àmbit temàtic.

El **Consell de Ciutat** definirà, en el marc de la seva permanent, el procediment que utilitzarà per tal de garantir la participació a les entitats, persones de reconegut prestigi, institucions i ciutadans i ciutadanes en representació individual, que en foment part. El calendari del procés determina també el moment en que es convocarà el Consell de Ciutat per tal de fer el seguiment final de la totalitat del procés a través de la recepció de la memòria participativa.

La butlleta esta pensada com una eina de participació individual però no és restrictiva i per tant permet la participació col·lectiva. Les entitats també el poden utilitzar per fer arribar les seves aportacions.

El Districtes desenvoluparan els seus propis mecanismes a través del espais de participació que es configuren per a que les entitats puguin participar de la confecció dels PAD

L'Audiència Pública és un espai destinat al conjunt de la ciutadania en malgrat acostuma a ser un espai de participació casi exclusivament associativa. Les entitat tindran també el seu moment d'interlocució directe amb el govern de la ciutat.

En paral·lel a les aportacions presencials o per escrit que es puguin desenvolupar en altres mecanismes que s'impulsin, el govern presentarà directament el document inicial de PAM a un seguit **d'entitats de ciutat** per la seva representativitat i incidència en el bon govern de la ciutat com pot ser la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona o el Consell de la Joventut de Barcelona per posar dos exemples. Les diferents regidories, consells i districtes faran el mateix en el seu àmbit corresponent.

Altres entitats com la recentment constituïda **Consell d'Associacions de Barcelona**, entitat del tercer nivell, que te entre els seus objectius el foment de la participació a la ciutat de Barcelona, tindran un paper rellevant en el seguiment extern de tot el procés.

3.2.3 Els treballadors i treballadores municipals

Per últim cal destacar la necessitat de la participació del treballadors i treballadores municipals en la confecció del PAM i dels PAD com a ciutadans i en tant que, posteriorment, participaran activament del seu desplegament.

L'espai web i la resta de **canals d'àmbit de ciutat i de Districte** estan oberts als funcionaris públics però és tindrà especial atenció en el marc de **l'estructura municipal** de recollir les consideracions dels treballadors i treballadores a l'hora de definir el PAM i el PAD en cada àmbit.

3.3 Fase de devolució

L'Ajuntament de Barcelona es compromet a donar resposta a totes les aportacions ciutadanes principalment a través dels mateix canals que s'hagin utilitzat i en les formes que es determini en cada espai impulsor.

Tots els ciutadans tenen el dret a participar però també tenen el dret de tenir un resposta adequada a la seva proposta o intervenció.

Els informes participatius dels consells sectorials, les Memòries Participatives dels Districtes i la Memòria Participativa de tot el procés recolliran les aportacions realitzades i recolliran també el procés de devolució en cadascun dels casos.

En el cas de les sessions presencials, com l'Audiència Pública o els Consells de Barri o altre tipus de metodologia, la devolució es pot efectuar en el mateix moment i verbalment però la Memòria Participativa corresponent haurà de recollir numèricament aquesta casos.

Un cop aprovat el PAM definitivament, l'espai web creat a l'efecte, mantindrà durant tot el mandat la Memòria Participativa de tot el procés, el document definitiu i els 10 PAD. Aquest espai serà també en el que, regularment, s'incorporaran els documents d'avaluació continua del PAM de ciutat o dels PAD.

4. Calendari

Fixem un calendari bàsic per al seguiment de tot el procés i que inclou les dates imprescindibles de referència per a dur un procés ordenat, transparent i eficaç. No fixem ni el calendari dels òrgans de participació de la ciutat (convocatòria de permanents i consells) excepte el Consell de Ciutat, ni els dels Districtes ja siguin òrgans de participació, com els consells sectorials o de barri, ni tampoc els òrgans de govern del districte, excepte el Ple, per tal de flexibilitzar al màxim el procés per tal de millorar la seva eficàcia.

SETEMBRE

		Acció
12 setembre	Comissió de Govern	Lliurament del document inicial
18 setembre	Comissió de Presidència, territori i funció pública	Aprovació Inicial del PAM
19 setembre	Inici del procés participatiu	Posada en marxa de la web del procés i inici del mecanismes de participació

OCTUBRE

TOT EL MES	PROCÉS PARTICIPATIU	INFORMACIÓ PÚBLICA
-------------------	---------------------	--------------------

P
R
O
C
E
S
P
A
R
T
I
C
I
P
A
T
I
U

NOVEMBRE

		Acció
novembre	Audiència Pública	
novembre	Els Consells Sectorials emeten els seus Informes Participatius	Incorporació dels Informes Participatius a la Memòria Participativa de Ciutat
novembre	Consell de Ciutat	Presentació Memòria Participativa

DESEMBRE

		Acció
3-5 desembre	Plenaris dels districtes	Aprovació dels PAD Informe sobre PAM
6-7 desembre	Els Districtes envien les seves Memòries Participatives	Incorporació a la Memòria Participativa de ciutat i a l'expedient administratiu
11 desembre	Comissió de Presidència, territori i funció pública	
21 desembre	Consell Plenari	Aprovació definitiva

5. La Memòria Participativa

Art 22.1 NRPC1. - Les memòries participatives **han de recollir els processos de participació** que s'hagin produït per a l'aprovació dels projectes urbanístics de gran envergadura o d'especial transcendència, en els plans temàtics o sectorials que afecten el conjunt de la ciutadania i les disposicions municipals d'especial rellevància ciutadana, i sobretot en els plans d'actuació municipal.
Aquestes memòries s'han d'incloure dins dels expedients administratius corresponents

Un cop finalitzi el procés participatiu es confeccionarà una Memòria Participativa que incorporarà els Informes Participatius que hauran desenvolupat cada consell sectorial i les 10 Memòries Participatives dels districtes de la ciutat.

La Memòria Participativa, que es presentarà al Consell de Ciutat i que s'incorporarà a l'expedient administratiu, serà el recull de tot el procés i la imatge gràfica d'un document final treballat amb tots aquells que a través dels canals oberts han volgut participar.

La Memòria, que s'estructurarà segons preveu la normativa, farà especial atenció en el procés de devolució que s'hagi previst en cada procés.

6. Els Districtes

La Mesura de Govern preveu el calendari i el procés global per al debat del PAM i la confecció dels PAD dels districtes. Però, com a coneixedors de la normativa específica de cada districte, desenvolupada en el seu reglament de funcionament intern, coneixedors també de la diversitat associativa dels territoris i dels costums i tradicions dels barris de la ciutat, cal que els Districtes puguin definir, ajustats a normativa i calendari, el seu propi procés participatiu, els seus mecanismes d'informació i comunicació, els canals per tal de rebre les aportacions i el procediment per fer les devolucions finals, senys perjudici de les indicacions d'aquesta Mesura de Govern.

Aquest procés de cada territori, un cop desenvolupat també a través de tots els seus òrgans de govern, finalitzarà amb la confecció d'un Programa d'actuació de districte que haurà de ser aprovat pel Consell de Districte i aprovat o rectificat per Plenari del Consell Municipal.

En paral·lel el consell de districte haurà també d'emetre un informe en relació a la part del seu territori que incorpori el PAM de ciutat.

La Memòria Participativa del Districte haurà d'incorporar tot el procés i s'incorporarà a l'expedient administratiu d'aprovació del PAD, i també s'incorporarà a la Memòria Participativa de Ciutat i a l'expedient administratiu corresponent.